

tukaj navedenih pravilih pripravljaj, kmalu v dobroti približaj sremskemu slivovcu, ktere ga vedro plačujemo po 80 gld. in ga dostikrat za te denarje še dobiti ne moremo.
R. Dolénc.

Prodaja plemenske govedi v Lescah na Gorenjskem.

V saboto 2. oktobra t. l. dopoludne ob 9. uri bode v Lescah na Gorenjskem na dvorišču g. Wuchererja javna dražba plemenske govedi belanskega, to je, pisanega rodu, nakupljene iz državne podpore. Goved bode postavljena na dražbo za polovico kupne cene; pravico kupiti to goved imajo pa le kranjski gospodarji, koji se zavežejo, kupljenega bika ali junico najmanj dve leti za pleme obdržati.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe za Kranjsko.

Podučne stvari.

Sedanjemu času primeren poduk

prinaša „Soča“ v števil. 36., ki se glasi take-le:

Kako se varovati kolere, ako je uže v deželi.

Spisal dr. Ferdinand Rojic v Ajellu.

Ko je kolera uže v deželi, treba je, da se drži teh pravil, kdor se je hoče obvarovati:

1. Ko moraš iti k svoji potrebi ti in tvoja družina, hodi vedno le v svoje stranišče, nikdar ne v ptuje. Ob koleri je boljše iti na prosto k svoji potrebi, na polje, kakor na ptuje stranišče.

2. Ne pusti, da bi kdo drugi šel v tvoje stranišče k svoji potrebi razven tvoje družine. Tvoje stranišče naj bo samo za te in za tvoje ljudi, nikdar pa ne za druge.

3. Ne jemlji ob času kolere ptuje obleke, posebno ne ptujega perila v svojo hišo, da bi ga hranil; tudi ne da bi ga prala tvoja žena ali kdo drugi iz tvoje hiše.

4. Ko vodo piješ, ne pij je kar naravnost iz škafa ali iz studenca, kakor do zdaj; temuč zavrij jo, pusti jo en čas vreti, potem jo ohladi in jo pij. Ker je pa taka voda plehka, pomešaj jo s kako rečjo, na pr. z vinom, z jesihom, z mlekom ali s sladkorjem, in potem jo pij. Bogati ljudje pa naj pijejo mineralne vode, na priliko Giesshüoler, Römerquelle, kisle vode iz Rogatca (Aqua di Cilli) in druge, pomešane z malinčnim sokom, ali z vinom ali z mlekom; ali pa naj pijejo samo vino ali pivo.

5. Kruh jej tak, ki ni šel skozi mnogo rok; če ga kupuješ od peka, pazi, da ga naravnost iz njegove roke dobiš, če le mogoče. precej ko ga iz peči jemlje. Ako je bil kruh uže v mnogih rokah, bi znal biti umazan s takimi rečmi, ki bi ti mogle prouzročiti kolero.

Vse drugo, kar ješ, jej in zaužij le kuhano ali pečeno; sarovega nič, tudi sadja ne.

6. Ako si prišel v dotiko s takimi ljudmi ali rečmi, o katerih misliš, da si si morda umazal roke s stvarjo, ki prouzroci kolero, tedaj precej si očisti roke, predno ješ ali predno se ž njimi po obrazu brišeš ali šlataš. Kako to? To tako, da si umiješ roke v vodi, v kateri je raztopljen strup, ki umori ono stvar, katera more prouzročiti kolero. Precej potem, pa ne da bi si roke obrisal, umij si jih, da ono strupeno vodo ž njih spereš, še v navadni domači, pa prekuhani vodi, kakor sem jo

zgoraj pod št. 4 opisal. Zdaj še le imaš čiste roke in moreš ž njimi jesti. Kje se pa dobi ona strupena voda, ki umori tisto stvar ali seme, ki prouzroči kolero? Ta voda se dobi v lekarnicah na prepis kakega zdravnika; tudi slavna c. kr. žandarmerija jo kakrat ima iz gore navedenega vzroka.

To vse je zato potrebno, ker po najnovejših najdbah so mikrobi vzrok kolere.

Kaj so mikrobi? Mikrobi so neka silno silno majhna goba ali gliva. Gobe vsakdo pozna; one so raznih vrst; nekatere celó jemo; drugih ne, ker so strupene. K gobam spada tudi plesnja, in tako tudi mikrobi od kolere, samo da so mikrobi tako majhne gobice ali glivice, da jih s prostim očesom ne moremo videti.

Ti mikrobi so torej vzrok kolere; oni pridjo človeku v usta, v želodec in v čeva; onde se hitro pomnožijo in prouzročijo kolero.

Kako pridejo mikrobi v naša usta?

Na razne načine, in sicer:

1. z vodo, katero pijemo;
2. z jedjo, ki je ž njimi omazana (ako zaužijemo kruh ali surovo sadje, ki je šlo skoz umazane roke);
3. s tem, da si jih sami s svojimi rokami v usta prinesemo.

Kako to zadnje? Tako-le:

Dali smo roko prijatelju v pozdrav, on jo prime s svojo desnico in ž njim se, kakor navadno rečemo, rokujemo. Ta prijatelj je pa morda prišel ravno od bolnika, ki ima kolero, ktere ga je pomagal odevati, obratiti ali ktere ga je morda vzdigoval ali pomagal čistiti, in si je pri tem nabral mikrobov, gobic od kolere na roke; pri rokavavanji jih je pa še nam nekoliko dal. Ako se zdaj s tako umazano roko po obrazu tipljem ali si morda kako reč iz ust jemljem, ali se za boleč zob primem, prinesem mikrobe v usta, in od tu pridejo v želodec in tako dobim kolero. Pa vendar se zgodi, da ne oboli prav vsak za kolero od tistih, ki so dobili mikrobe v svoja čreva.

Kako pridejo mikrobi v vodo?

To pa tako-le:

Mislimo si poleg vasi, v kateri je kolera, potok s tekočo vodo; v ta potok hodijo iz tiste vasi spirat umazano perilo od bolnikov in tako nanesejo mikrobe v tisti potok. Ta potok izliva se na pr. v Ipavo ali v Sočo in prinese mikrobe v Ipavo ali v Sočo. Ako kdo zdaj pije vodo iz Ipave ali Soče, dobi kolero. Pa vendar tudi v tem je neka posebnost. Ti mikrobi se ne pomešajo po celi vodi, temuč ostanejo bolj vkup in tako jih nese Ipava ali Soča naprej in vsled tega se more pripetiti, da eni ljudje, ki pijejo od te vode prav na tisti strani, kjer so mikrobi, dobijo kolero, drugi pa, ki jo pijejo na nasprotni strani, kamor mikrobi ne pridejo, ostanejo zdravi. To je opazil laški zdravnik Brunetti ob reki Padu, iz katere sti dve vasi, vsaka na svoji strani zajemali pitno vodo. V eni vasi je razsajala kolera, v drugi pa je ni bilo čisto nič. Na to je laška vlada prepovedala prvi vasi zajemati vodo iz Pada in ji je preskrbela drugo pitno vodo, in glej! kolera je tu popolnoma ponehala. Ako se pa taka voda, v kateri so mikrobi od kolere, skuha, tako, da nekoliko časa vre, potem jo more vsakdo piti, ne da bi se izpostavil nevarnosti, dobiti kolero, ker vročina in vrenje mikrobe pokonča in umori. Iz tega vzroka pijejo v takih krajih na Laške, koder kolera razsaja, vsi vojaki samo prekuhano vodo, in sicer večidel z jesihom pomešano, ter stanujejo zunaj mest na prostem v šotorih. Tako mi je pravil neki laški vojaški zdravnik.